

POJMOVNIK

asistivna tehnologija (engl. Assistive Technology, AT) – stručni naziv koji se odnosi na različita asistivna, adaptivna i rehabilitacijska pomagala za osobe s razvojnim teškoćama. Svrha je asistivne tehnologije poboljšavanje funkcionalne sposobnosti i neovisnosti djece i učenika s teškoćama u razvoju. Asistivnom tehnologijom smatra se svaki tehnološki proizvod, dio opreme ili sustava, bez obzira na to rabi li se u izvornom, promijenjenom ili prilagođenom obliku.

centar potpore – ustanova koja zadovoljava unaprijed razrađene kriterije koje je propisalo ministarstvo nadležno za odgoj i obrazovanje te koja raspolaže stručnim i materijalnim resursima potrebnim za pružanje kvalitetne podrške djeci i učenicima s teškoćama u razvoju, njihovim roditeljima/skrbnicima, odgojiteljima, učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, pomoćnicima u nastavi te stručnim komunikacijskim posrednicima.

deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj (engl. Attention Deficit and Hyperactivity Disorder, ADHD) – poremećaj pažnje, samokontrole i hiperaktivnosti koji bitno utječe na ponašanje u školi/na poslu, u društvu, odnosima, a pojavljuje se prije 12-e godine.

dosje/portfolio učenika s teškoćama u razvoju – mapa koja sadržava svu potrebnu odgojno-obrazovnu, medicinsku, psihološku, edukacijsko-rehabilitacijsku, logopedsku, socijalnopedagošku i ostalu stručnu dokumentaciju, priloge praćenja učenika te individualizirani kurikulum učenika s teškoćama u razvoju.

emocionalni problemi – stanja pojačane emocionalne pobuđenosti koja negativno utječu na funkcioniranje učenika. Mogu biti povezana s pojačanom emocionalnom osjetljivošću učenika i/ili sa stresnim (rizičnim) događajima. To su problemi normalnog razvoja, ali mogu biti činitelj rizika za razvoj emocionalnih poremećaja i/ili teškoća učenja.

individualizirani kurikulum (IK) – pisani je dokument pripremljen za pojedinog učenika s teškoćama u razvoju. Temeljen je na predmetnom kurikulumu za pojedini nastavni predmet. Izrađuje ga i planira predmetni učitelj/nastavnik u suradnji sa stručnim suradnikom škole prema inicijalnoj procjeni učenikovih sposobnosti i mogućnosti te prema određenju odgojno-obrazovnih potreba učenika s teškoćama u razvoju kako bi se pratio njegov uspjeh u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda. Precizira planiranje realno postavljenih odgojno-obrazovnih ciljeva, razinu, opseg i dubinu sadržaja učenja, aktivnosti i strategije poučavanja kojima se žele ostvariti postavljeni ciljevi te načini vrednovanja ostvarenih ishoda. Polazi od učenikovih sklonosti i od njegovih prepoznatih mogućnosti. Individualizirani se kurikulum tijekom planiranoga razdoblja može modificirati ako se pojavi potreba.

individualizirani postupci – niz različitih strategija poučavanja koji najbolje odgovaraju učeniku u određenom trenutku u različitim odgojno-obrazovnim situacijama. Te se strategije odnose na postupke, metode i oblike poučavanja, a ostvaruju se prilagodbama načina predstavljanja sadržaja i/ili zahtjeva za izvođenje aktivnosti, vremena potrebnog za poučavanje, učenje ili obavljanje zadatka i u aktivnom uključivanju učenika u proces učenja i poučavanja.

individualizirani pristup – niz individualiziranih postupaka i prilagodbi kojima se učeniku s teškoćama u razvoju omogućava ravnopravno usvajanje odgojno-obrazovnih ishoda. Prilagodba pristupa može biti iz jednog predmeta, više njih ili iz svih predmeta. Prilagodba pristupa ovisi o potrebama učenika s teškoćama u razvoju, a može se odnositi na samostalnost učenika (uvođenje stručne podrške), tempo učenja, postupke poučavanja primjerene percepcijskim, motoričkim, spoznajnim, govornim, emocionalnim osobinama učenika, okruženje (prostorni i socijalni kontekst provođenja aktivnosti), na vrednovanje ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda te primjerenost sredstava i pomagala u radu. Individualizirani pristup se primjenjuje u neposrednom odgojno-obrazovnom radu i s

učenicima s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima te učenicima s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima koji nemaju rješenjem o primjerenom programu/kurikulumu osnovnog ili srednjeg obrazovanja određen primjeren program i oblik školovanja.

inkluzivni/uključivi odgoj i obrazovanje – odgoj i obrazovanje koji odgovara na različite odgojno-obrazovne potrebe sve djece i svih učenika, a temelji se na uključivanju i ravnopravnom sudjelovanju svih u odgojno-obrazovnom procesu i životu školskih zajednica. Podrazumijeva pristajanje uz inkluzivnu politiku i inkluzivne odgojno-obrazovne prakse koje smanjuju isključenost u odgoju i obrazovanju po bilo kojoj osnovi.

intelektualne teškoće – smanjene sposobnosti kojima su svojstvena znatna ograničenja u intelektualnom funkcioniranju (IQ manji od 70) i u adaptivnom ponašanju (pojmovne, socijalne i praktične adaptivne vještine).

iskustva učenja – interakcije i doživljaji kroz koje se ostvaruje učenje. Iskustva učenja moguće je ostvariti kroz različite interakcije (u razrednom odjelu, između učitelja/nastavnika i učenika, u međusobnoj suradnji učenika, interakcijom s računalom, susretom s materijalom) i u različitim okruženjima (u školi i izvan nje).

kompetencije – na konkretan problem usmjereno i usklađeno uspješno djelovanje znanja, vještina, stavova i različitih osobina koje se iskazuju samostalnošću i odgovornošću. To je mogućnost samostalnog i odgovornog rješavanja konkretnog problema.

kurikulum – osmišljen, sustavan i skladno uređen način reguliranja, planiranja, izvedbe i vrednovanja odgojno-obrazovnoga procesa. Kurikulum može biti određen na različitim razinama, na razini cjelokupnoga sustava odgoja i obrazovanja, na razini pojedinih njegovih dijelova, na razini odgojno-obrazovne ustanove i na razini pojedinca.

mentalno zdravlje – integralan i bitan dio općeg zdravlja koji podrazumijeva da je riječ o cjelovitoj fizičkoj, mentalnoj i socijalnoj ravnoteži, a ne samo o odsutnosti bolesti ili nemoći. Temelj je individualne dobrobiti, stanja blagostanja u kojem pojedinac ostvaruje vlastite potencijale, nosi se s normalnim životnim stresovima, produktivno radi i može doprinijeti svojoj zajednici.

metakognicija – sposobnost motrenja vlastitih kognitivnih procesa i mogućnost upravljanja njima s ciljem povećanja njihove učinkovitosti.

stručni tim – tim stručnjaka izvan škole u koju je učenik s teškoćama u razvoju upisan, a koji može pružiti svu potrebnu podršku u odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju u školi. Stručni suradnici škole po potrebi se savjetuju s timom službene podrške ili se uključuju u njegov rad.

najmanje restriktivna (ograničavajuća) okolina – najpoticajnija okolina za djetetov/učenikov razvoj koja mu omogućuje najveće moguće uključivanje u sve odgojno-obrazovne aktivnosti uz potrebnu prilagodbu.

okruženje učenja – ukupnost fizičkog, socijalnog i pedagoškog konteksta u kojemu se ostvaruje učenje. Uključuje različita mjesta učenja (u školi i izvan nje, digitalno okruženje) te različite skupine i kulture u kojima učenici uče.

oštećenje sluha (gluhocća i naglušost) – nemogućnost ili smanjena mogućnost primanja, provođenja i tumačenja slušnih podražaja zbog urođenih ili stečenih oštećenja, nerazvijenosti ili umanjene funkcionalnosti slušnog organa, slušnog živca ili slušnih centara u mozgu. Težina i opseg posljedica oštećenja sluha ovise o dobi u kojoj je oštećenje sluha nastalo, njegovom stupnju i lateralizaciji, podršci razvoju jezične komunikacije od socijalne sredine, te osobnim

obilježjima pojedinca s takvim oštećenjem (njegovim/njezinim kognitivnim, komunikacijskim, jezičnim, socioemocionalnim i drugim resursima te dodatnim teškoćama).

oštećenje vida (sljepoća i slabovidnost) – nemogućnost ili smanjena mogućnost primanja, provođenja i tumačenja vidnih podražaja zbog urođenih ili stečenih oštećenja, nerazvijenosti ili umanjene funkcionalnosti oka, vidnog živca ili vidnih centara u mozgu, uz pravilnu korekciju refrakcijskih grešaka. Uključuje slabovidnost i sljepoću. Sljepoća je poremećaj kod kojeg je na boljem oku, uz najbolju moguću korekciju, oština vida 0,05 i manje ili je ostatak centralnog vida na boljem oku uz najbolju moguću korekciju 0,25, uz suženje vidnog polja na 20 stupnjeva ili manje. Slabovidnošću se smatra oština vida na boljem oku s korekcijskim staklom od 0,4 (40 %) i manje.

oštećenje organa i organskih sustava – prirođena ili stečena oštećenja, deformacije ili poremećaji funkcije pojedinog organa ili organskih sustava koji dovode do smanjenja ili gubitka sposobnosti u obavljanju pojedinih aktivnosti. Podskupine: oštećenja mišićno-koštanog sustava, oštećenja središnjeg živčanog sustava, oštećenja perifernog živčanog sustava i oštećenja drugih sustava (dišnog, srčano-žilnog, probavnog, endokrinog, mokraćnog, spolnog, kože i potkožnih tkiva).

pedagoški takt – obrazovna pedagoška svijest, stav i držanje koje predstavlja poseban način mišljenja u procesu pedagoškog djelovanja i kritičkog promišljanja o tome djelovanju.

pomoćnik u nastavi – osoba koja pruža neposrednu podršku učeniku tijekom odgojno-obrazovnog procesa u zadacima koji zahtijevaju komunikacijsku, senzornu i motoričku aktivnost učenika, u kretanju, pri uzimanju hrane i pića, u obavljanju higijenskih potreba, u svakodnevnim nastavnim, izvannastavnim i izvanučioničkim aktivnostima. Potporu učeniku s teškoćama u razvoju pruža na temelju izrađenog programa rada prema utvrđenim funkcionalnim sposobnostima i potrebama svakoga pojedinog učenika te uputama učitelja/nastavnika, stručnih suradnika škole, roditelja/skrbnika te, prema potrebi, ravnatelja. Pomoćnik u nastavi može pružati potporu jednome ili dvama učenicima u istome razrednom odjelu ili različitim razrednim odjelima. Može biti i pomoćnik u nastavi skupini učenika istoga razrednog odjela/odgojno-obrazovne skupine uzimajući u obzir individualne potrebe svakog učenika.

poremećaj iz spektra autizma – prema klasifikaciji priručnika DSM-V, riječ je o sveobuhvatnim neurorazvojnim poremećajima koji zahvaćaju sve psihičke funkcije: mišljenje, emocije i inteligenciju. Počinju u ranom djetinjstvu i traju cijeli život. U poremećaje se ubraja i Aspergerov poremećaj, atipični autizam i neodređeni poremećaj iz spektra autizma. Poremećaje karakteriziraju odstupanje i teškoće u socijalnoj komunikaciji/interakciji te ograničenim, ponavljajućim obrascima ponašanja i interesima. Na temelju navedenog priručnika, poremećaji iz spektra autizma razlikuju se prema stupnju funkcionalnosti i potrebne odgojno-obrazovne podrške kojom se osigurava funkcioniranje djeteta/učenika u društvu (znatna, ograničena i povremena podrška), stoga se razlikuju blagi, umjereni i teški poremećaj iz spektra autizma.

poremećaji jezično-govorne-glasovne komunikacije (glas, govor, jezik) – poremećaji kod kojih je zbog organskih i funkcionalnih oštećenja komunikacija govorom otežana ili izostaje te je narušeno služenje oralnim i pisanim jezikom.

potpomognuta komunikacija (engl. Augmentative and Alternative Communication, AAC) – stručni naziv za komunikaciju koja je potpomognuta alternativnim sredstvima ili pojačavanjem postojećih sredstava kod osoba s jezično-govornim teškoćama.

poremećaji u ponašanju - predstavljaju dugotrajnu i krajnje intenzivnu prisutnost smetnji, ugrožavanje funkcioniranja na više životnih područja, brojne i izrazito negativne posljedice (po učenika i/ili njegovu okolinu), uz jasne pokazatelje budućeg nepovoljnog razvoja djeteta te potrebom za intervencijom različitih specijaliziranih stručnjaka i institucija (tretmanom).

problemi u ponašanju – ponašanja koja znatno odstupaju od uobičajenih ponašanja primjerenih dobi, situaciji, kulturnim i društvenim normama u školi, obitelji i/ili širem okruženju, a čije posljedice štetno djeluju na samog učenika i/ili okruženje i time otežavaju njegovu uspješnu socijalnu integraciju. S takvim su ponašanjima povezane posljedice ponašanja i stanja koja treba usmjeravati, mijenjati i/ili rješavati, a kojima se bave stručnjaci različitih struka i u različitim područjima. To je zajednički naziv za sve oblike ponašanja, od jednostavnijih, manjeg intenziteta i manje opasnosti/štetnosti za sebe ili druge, do onih definiranih i/ili sankcioniranih propisima i često težih po posljedicama i potrebama za intervencijom (tretmanom).

prijelaz (tranzicija) – razdoblje promjena koje donosi prelazak iz jednog dijela odgojno-obrazovnog sustava u drugi ili na svakodnevnoj razini iz jedne aktivnosti u drugu, a koje zahtijeva prilagodbu učenika.

prilagodbe odgojno-obrazovnih ishoda – promjene u iskazima očekivanja kod učenika s teškoćama u razvoju koji se postavljaju na razini tekuće godine učenja i poučavanja u određenom predmetu (za razliku od toga, u kurikulumima međupredmetnih tema određena su odgojno-obrazovna očekivanja na razini pojedinih odgojno-obrazovnih ciklusa). Ishodi su u kurikulumima nastavnih predmeta određeni kao znanja, vještine i/ili stavovi, a razrađeni su kroz aktivnosti i sadržaje učenja. Za učenike s teškoćama u razvoju, u skladu s njihovim potrebama, prilagođuje se što učenici s teškoćama u razvoju znaju, mogu učiniti te koje stavove i vrijednosti imaju razvijene nakraju tekuće godine učenja i poučavanja predmeta.

prilagodbe pristupa učenja i poučavanja – promjene uobičajenih postupaka, metoda i oblika učenja i poučavanja te poticanja sudjelovanja u razrednim aktivnostima radi podrške učeniku s teškoćama u razvoju u ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda i očekivanja. Vrste prilagodbi su: prilagodbe okruženja, prilagodbe postupaka poučavanja i tempa učenja te prilagodbe materijala, sredstava i pomagala.

prilagodbe vrednovanja učeničkih postignuća – prilagodbe procesa vrednovanja, ispitnih materijala i sredstava te metoda vrednovanja koje omogućuju da učenici s teškoćama u razvoju pokažu ostvarenost kurikulumom definiranih odgojno-obrazovnih ishoda na ravnopravnoj osnovi.

razvojne teškoće učenja - proizlaze iz oštećenja jednog ili više procesa povezanih s opažanjem, razmišljanjem, pamćenjem ili učenjem. To uključuje, ali nije ograničeno, jezičnim, fonološkim, vizualno-spacijalnim procesima kao i procesima brzine, memorije i pažnje te izvršnim funkcijama (planiranje i donošenje odluka). Razvojne teškoće učenja mogu također uključivati poteškoće s organizacijskim vještinama, socijalnom percepcijom, socijalnom interakcijom i zauzimanjem perspektiva te nastaju zbog genetskih i/ili neurobioloških čimbenika ili ozljeda koje mijenjaju funkcioniranje mozga na način koji utječe na jedan ili više procesa povezanih s učenjem.

rehabilitacijski programi – obuhvaćaju one postupke i aktivnosti koje uspostavljaju, obnavljaju, održavaju i/ili modificiraju učenikove osjetilne, motoričke, jezično-govorno-glasovne, komunikacijske, kognitivne, psihološke, emocionalne i interakcijske sposobnosti te vještine izvedbe aktivnosti svakodnevnoga života, a koje značajno utječu na rezultate učenja te time i na odgojno-obrazovni proces.

rješenje o primjerenom programu/kurikulumu osnovnog ili srednjeg obrazovanja za učenike s teškoćama u razvoju – pravni dokument o primjerenom programu/kurikulumu i posebnim oblicima podrške za određenog učenika s teškoćama u razvoju. Na temelju rješenja učitelj/nastavnik u suradnji sa stručnim suradnikom škole planira te prati provođenje i vrednovanje individualiziranog kurikuluma za učenika s teškoćama u razvoju.

samoregulacija – sposobnost upravljanja različitim aspektima vlastitog funkcioniranja (mišljenjem, emocijama, motivacijom, ponašanjem).

samoregulirano učenje – sposobnost upravljanja vlastitim procesom učenja.

senzorna integracija – neurobiološka aktivnost u tijelu kojom živčani sustav obrađuje informacije iz osjetila vida, sluha, dodira, kretanja, ravnoteže, okusa i mirisa. Omogućuje primanje i obradu osjetnih informacija koje u mozak pristižu iz različitih osjetila. Smatra se jednim od temelja razvoja ostalih vještina koje zahtijevaju organizirano, usmjereno ponašanje i koncentraciju, odnosno učenje.

specifični poremećaj učenja – specifične teškoće u učenju i korištenju akademskih vještina na koje upućuje prisutnost barem jednog od sljedećih simptoma (koji traju najmanje šest mjeseci, unatoč intervencijama koje su usmjerene na ove teškoće): netočno ili usporeno čitanje i čitanje riječi s naporom, teškoća u razumijevanju značenja pročitano, teškoće sa sricanjem, teškoće s pismenim izražavanjem, teškoće u ovladavanju značenjem broja, numeričkim činjenicama ili računanjem, teškoće s matematičkim zaključivanjem. Nedostatne akademske vještine znatno su i mjerljivo ispod onih koje se očekuju prema kronološkoj dobi i ometaju osobu u akademskom, radnom i svakodnevnom životu. Teškoće su evidentne u školskoj dobi i ne mogu se bolje objasniti intelektualnim nedostacima, senzoričkim nedostacima (vida, sluha) i drugim psihičkim i neurološkim poremećajima, psihosocijalnim nepovoljnim prilikama, manjkavim znanjem jezika akademske poduke ili neodgovarajućom podukom. Specifični poremećaj učenja može biti ograničen samo na jednu akademsku vještinu ili područje.

stručni komunikacijski posrednik – osoba koja daje komunikacijsku potporu gluhim, nagluhim i gluhoslijepim učenicima u onom sustavu komunikacije koji preferira gluhi, nagluhi ili gluhoslijepi učenik: hrvatski znakovni jezik, prilagođeni hrvatski znakovni jezik (taktilni, locirani, vođeni) ili ostale sustave komunikacije koji se temelje na hrvatskome jeziku (simultana znakovno-govorna komunikacija, ručne abecede, titlovanje ili daktilografija, očitavanje govora s lica i usana, pisanje na dlanu i korištenje tehničkih pomagala).

suradničko poučavanje – kooperativno poučavanje, odnosi se na povremeno zajedničko i istodobno poučavanje učenika koje izvode učitelj/nastavnik te edukacijski rehabilitator. Cilj mu je ostvarenje zajedničkih odgojno-obrazovnih postignuća (rješavanje zadataka, tema ili razvijanja novih vještina) davanjem jednakih prilika svim učenicima uz različitost pristupa u procesu poučavanja.

teškoće auditivne percepcije – teškoće razlikovanja zvukova i glasova.

teškoće u odrastanju – teškoće koje su rezultat dinamičkog odnosa između osobe i činitelja njezine okoline, a ta interakcija doprinosi stabilnosti teškoća tijekom duljeg vremena. Događaju se kada dijete/učenik postojano doživljava zakašnjele, pretjerane ili neprimjerene odgovore na vlastite potrebe i očekivanja, što dugoročno vodi razvoju problema u ponašanju. Najčešće je u pozadini razvoja tih teškoća narušen doživljaj sebe i drugih koji se prenosi na socijalne odnose (odnose s odraslima i vršnjacima te odnose prema učenju i drugim aktivnostima).

teškoće senzorne integracije (teškoće senzorne obrade, poremećaj senzorne integracije) – pojavljuju se kada mozak i živčani sustav imaju poteškoća pri integraciji senzornih (osjetnih) informacija. Kada se to dogodi, senzorne se informacije pogrešno interpretiraju, što rezultira problemima u percepciji, ponašanju i učenju.

teškoće vizualne percepcije – odnose se na probleme u vizualnom procesiranju, odnosno prepoznavanju vizualnog podražaja (više vidne funkcije), dok se „nemogućnost fiksacije, usmjeravanja vida i teškoće praćenja teksta“ odnosi na oštećenja bazičnih vidnih funkcija.

stručno povjerenstvo škole – čine nadležni školski liječnik – specijalist školske medicine, a iznimno liječnik koji nema završenu specijalizaciju iz školske medicine, stručni suradnici zaposleni u školi (pedagog i/ili psiholog i/ili stručnjak edukacijski rehabilitator i/ili stručni suradnik logoped i/ili stručni suradnik socijalni pedagog), učitelj razredne nastave i učitelj hrvatskoga jezika. Kada je u osnovnoj školi ustrojen razredni odjel s posebnim programom/kurikulumom za učenike s teškoćama u razvoju, a nema stručnog suradnika edukacijskog rehabilitatora, u stručno povjerenstvo škole imenuje se učitelj edukacijski rehabilitator. Stručno povjerenstvo škole provodi utvrđivanje psihofizičkog stanja djeteta/učenika zbog redovitog upisa u prvi razred osnovne škole, a kada procijeni da za to postoji potreba, predlaže utvrđivanje: prijevremenog upisa djeteta u prvi razred osnovne škole, odgode upisa u prvi razred osnovne škole ili primjerenog programa/kurikuluma osnovnog obrazovanja za učenike s teškoćama u razvoju. Stručno povjerenstvo škole tijekom osnovnog obrazovanja, kada procijeni da za to postoji potreba, predlaže: utvrđivanje primjerenog programa/kurikuluma osnovnog obrazovanja za učenika s teškoćama u razvoju, privremeno oslobađanje od već započetog školovanja, ukidanje rješenja o primjerenom programu/kurikuluma osnovnog obrazovanja za učenika s teškoćama u razvoju i uključivanje djeteta/učenika u pripremnu ili dopunsku nastavu hrvatskoga jezika.

stručno povjerenstvo upravnog odjela županije - čine specijalist školske medicine – školski liječnik, klinički psiholog, stručni suradnik psiholog, stručni suradnik pedagog, stručni suradnik edukacijski rehabilitator, stručni suradnik logoped, stručni suradnik socijalni pedagog, učitelj razredne nastave, nastavnik srednje škole, učitelj i nastavnik hrvatskoga jezika. Stručno povjerenstvo upravnog odjela županije odnosno Gradski ured utvrđuje psihofizičko stanje djeteta/učenika zbog: prijevremenog upisa djeteta u prvi razred osnovne škole, odgode upisa u prvi razred osnovne škole, privremenog oslobađanja od upisa u prvi razred osnovne škole, privremenog oslobađanja od već započetog školovanja, utvrđivanja primjerenog programa/kurikuluma osnovnog ili srednjeg obrazovanja za učenike s teškoćama u razvoju, uključivanje djeteta/učenika u pripremnu ili dopunsku nastavu hrvatskoga jezika.

učenik s teškoćama – učenik kojem je u odgojno-obrazovnom sustavu potrebna dodatna podrška u učenju i/ili odrastanju, a riječ je o: učeniku s teškoćama u razvoju; učeniku s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima; učeniku s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturnim i/ili jezičnim čimbenicima.

učenik s teškoćama u razvoju – učenik čije sposobnosti u međudjelovanju s čimbenicima iz okoline ograničavaju njegovo puno, učinkovito i ravnopravno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu, a proizlaze iz tjelesnih, mentalnih, intelektualnih, osjetilnih oštećenja i poremećaja funkcija ili kombinacije više vrsta oštećenja i poremećaja. Riječ je o učenicima s oštećenjima i/ili poremećajima organskog podrijetla (npr. neurološka, senzorna ili motorička oštećenja ili poremećaji u ponašanju), a čije odgojno-obrazovne potrebe ponajprije proizlaze iz problema povezanih s oštećenjima ili poremećajima. Vrste teškoća u razvoju su: oštećenja vida, oštećenja sluha, oštećenja jezično-govorno-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju, razvojne teškoće učenja, motorički poremećaji i kronične

bolesti, intelektualne teškoće, deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj (ADHD), poremećaj u ponašanju, poremećaj iz spektra autizma. Navedene vrste teškoća u razvoju raznolika su skupina kroničnih stanja koja utječu na različita područja funkcioniranja djeteta, manifestiraju se tijekom razvojne dobi te su prisutne tijekom čitavog života osobe.

učenik s teškoćama u učenju, problemima u ponašanju i emocionalnim problemima- učenik čiji problemi proizlaze iz međudjelovanja učenika i odgojno-obrazovnog okruženja i/ili u kojih su prisutni čimbenici rizika, koji proizlaze iz osobina samog učenika ili karakteristika njegovog užeg i šireg socijalnog okruženja te trebaju odgojno-obrazovnu podršku s ciljem njihovoga daljnjeg pozitivnog razvoja.

učenik s teškoćama uvjetovanim odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima – učenik koji se nalazi u nepovoljnom položaju i ima teškoće (npr. u odgovaranju na odgojno-obrazovne zahtjeve, u odnosu s vršnjacima, odnosu s odraslim osobama i/ili autoritetima, odnosu sa samim sobom itd.) primarno uvjetovane odgojnim, socijalnim, ekonomskim, kulturalnim i jezičnim čimbenicima te na koje je potrebno djelovati primjerenim oblicima odgojno-obrazovne podrške.